

**RETNINGSLINJER
FOR
PRIVATE GRANSKNINGER**

INNHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	3
DEL I – GENERELT.....	4
DEL II – ENKELTREGLER	6
1. BESLUTNING OM GRANSKNING	6
2. OPPDRAGET	7
2.1 Mandat.....	7
2.2 Tidsplan	7
2.3 Godtgjøring.....	8
3. OPPNEVNELSE, UAVHENGIGHET OG HABILITET	9
3.1 Kompetanse	9
3.2 Uavhengighet.....	9
3.3 Fratreden før oppdragets avslutning – stansing.....	10
4. GRANSKNINGSPROSESSEN.....	11
4.1 Oppstart av granskning – retningslinjer	11
4.2 Opplysning av saken – overordnede prinsipper	12
4.3 Informasjon oppdragsgiver besitter	12
4.4 Nærmere om forklaringer.....	12
4.5 Behandling av personopplysninger	13
4.6 Bevis og bevisvurdering.....	14
4.7 Oppdragsgivers tilgang til underlagsmaterialet	15
5. BERØRTES RETTIGHETER.....	16
5.1 Berørte	16
5.2 Bistand til berørte.....	16
5.3 Rett til innsyn og uttalelse	17
5.4 Forutgående orientering om rapportens innhold til de berørte.....	18
6. TAUSHETSPLIKT.....	19
6.1 Taushetsplikt	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7. GRANSKNINGSRAPPORT OG AVSLUTNING AV OPPDRAGET	21
7.1 Utferdigelse av granskningsrapporten	21
7.2 Avslutning av granskningen	22
8. IKRAFTTREDELSE OG ENDRINGER	23
8.1 Ikrafttredelse	23
8.2 Endringer.....	23

FORORD

Advokatforeningens retningslinjer for private granskninger ble opprinnelig vedtatt av foreningens hovedstyre 4. mars 2011. Bakgrunnen for å utarbeide retningslinjene var at omfanget av private granskninger hadde vært sterkt økende og at det derfor var et behov for veiledende regler eller normer som kunne ivareta grunnleggende rettssikkerhetshensyn og saksbehandlingsprinsipper for granskningsarbeidet. Siden vedtakelsen har retningslinjene i stor grad blitt tatt i bruk av bransjen og har bidratt til en ytterligere profesjonalisering av private granskninger.

Høsten 2019 ble det nedsatt et utvalg for å gjennomgå erfaringer med dagens retningslinjer og foreslå endringer tilpasset utviklingen.

Utvalget har bestått av følgende medlemmer:

Anne Helsingeng, Bull & Co Advokatfirma
Preben Haugmoen Mo, Advokatfirmaet Føyen
Georg Abusdal Engebretsen, Advokatfirmaet Wiersholm
Kristian Brandt, Advokatfirmaet Hjort
Thomas Steen Brandi, Advokatfirmaet Selmer.

Sekretær for utvalget har vært advokatfullmektig Armin Khoshnewiszadeh.

Det rettes også en takk til advokat Cato Schiøtz som sammen med advokat Anne Helsingeng og advokat Preben Haugmoen Mo utarbeidet første utgave av retningslinjene.

De opprinnelige retningslinjene hentet i stor grad inspirasjon fra NOU 2009: 9 Lov om offentlige undersøkelseskommisjoner samt professor dr. juris Johan Giertsen bok «Granskning». I et ønske om å forenkle retningslinjene samt for å tydeliggjøre at private granskninger skiller seg fra offentlige undersøkelseskommisjoner er mange av referansene til disse kildene fjernet. For videre studier om private granskninger er disse kildene fortsatt relevante da de rettssikkerhetsspørsmål som oppstår i offentlige granskninger ofte er parallelle i private granskninger.

DEL I – GENERELT

Retningslinjene er skrevet for å gi veiledning i granskningsprosesser. Granskningsbegrepet er ikke entydig, men kjennetegnes ved at det foretas en undersøkelse hvor formålet som regel vil være å avklare faktiske omstendigheter knyttet til mistanke om kritikkverdige forhold og analysere årsaker. Granskningsoppdrag kan også omfatte en juridisk vurdering av de faktiske forhold utredningen har avdekket. Ofte vil et granskningsoppdrag også omfatte forslag til tiltak.

Det avgjørende er ikke om arbeidet benevnes granskning eller ikke. Det avgjørende er arbeidets karakter. Retningslinjene kan derfor komme til anvendelse selv om arbeidet er gitt andre betegnelser, slik som for eksempel undersøkelse, evaluering, revisjon, eller lignende.

Temaene for granskninger har et vidt spenn, alt fra undersøkelse av mistanke om økonomisk kriminalitet til arbeidsmiljø og andre regelbrudd. Private granskninger er således innbyrdes ulikeartede. Retningslinjene er derfor av generell og overordnet karakter. Utvalget anbefaler at det fastsettes konkrete saksbehandlingsregler i tilknytning til gjennomføringen av hver enkelt granskning.

Retningslinjene gjelder advokaters arbeid med granskninger og er vedtatt av Advokatforeningens hovedstyre. De er anbefalinger for advokater som er medlem av Advokatforeningen, og som påtar seg granskningsoppdrag. Retningslinjene inneholder ikke særlige sanksjonsregler ved overtredelser, men vil kunne være et tolkningsmoment ved avgjørelsen av en disiplinærsak.

Selv om retningslinjene i utgangspunktet gjelder for advokaters arbeid med granskninger legger Utvalget til grunn at også private granskninger som foretas av representanter for andre yrkesgrupper vil kunne benytte retningslinjene. Det vil bidra til en forsvarlig gjennomføring av granskninger.

I de reviderte retningslinjene er begrepet «granskningsutvalg» erstattet med «granskerne». Endringen er begrunnet i språklig forenkling. Retningslinjene anvendes uavhengig av om granskningen foretas av en enkeltperson, et firma eller et særskilt nedsatt utvalg.

Når en advokat eller et advokatfirma påtar seg et granskningsoppdrag vil dette være et særskilt type advokatoppdrag og de vanlige regler som regulerer advokatvirksomhet vil gjelde, slik som domstoloven og advokatforskriften med Regler for god advokatskikk (RGA).

Selv om et granskningsoppdrag er et advokatoppdrag, er det særtrekk ved oppdragsformen som bør vurderes og hensyntas under utførelsen av granskningen. En granskning skal først og fremst

bidra til at oppdragsgiver får kartlagt og vurdert faktum i et saksforhold, og utfallet av en granskning har ingen direkte rettsvirkninger for de berørte.

For de berørte kan en granskningsrapport imidlertid oppleves å ha tilsvarende betydning som en dom eller en beslutning av arbeidsgiver om et arbeidsforhold. Utover de alminnelige regler som gjelder for gjennomføring av advokatoppdrag, er det viktig at granskerne søker å ivareta grunnleggende rettssikkerhetskrav for berørte gjennom granskningsprosessen. Desto mer kritikkverdige eller alvorlige anklager som undersøkes, desto større plass bør hensynet til rettssikkerhet og personvern få.

Et av de mest sentrale rettssikkerhetsprinsippene som må ivaretas er kravet til kontradiksjon. Kontradiksjonsprinsippet bygger ikke bare på egenverdien i at en part blir hørt, men også på at kontradiksjon gir granskerne en mer fullstendig opplysning av saken og derigjennom et bedre grunnlag for sine konklusjoner.

Granskerne må påse at granskningen konsentrerer seg om de forhold som er gjenstand for granskning, og ta behørig hensyn til enkeltpersoners rett til privatliv. Dette betyr imidlertid ikke at granskningen skal avstå fra å stille krevende, men relevante, spørsmål til enkeltpersoner eller forelegge enkeltpersoner kompromitterende dokumentasjon av relevans for granskningen.

Det er grunn til å understreke at granskerne skal være svært varsomme med å plassere ansvar for mulige straffbare handlinger. Granskerne må ta høyde for at feil kan begås, og at det kan rettes kritikk mot handlinger eller unnlater, uten at det innebærer rettslig ansvar.

I forbindelse med granskninger er det viktig å ta tilbørlig hensyn til at opplysninger innhentet i en granskning kan bli benyttet i ulike etterfølgende prosesser, slik som i en politietterforskning av mulige straffbare forhold. I en granskningsprosess er det derfor særlig viktig å ha et bevisst forhold til selvinkrimineringsvernets betydning.

DEL II – ENKELTREGLER

1. BESLUTNING OM GRANSKNING

Granskning bør kun besluttes gjennomført når dette fremstår som det mest hensiktsmessige tiltaket.

Kommentar:

Granskning er et ekstraordinært tiltak som bør begrenses til de tilfellene der en slik granskning er hensiktsmessig ut ifra sakens karakter og alvorlighetsgrad, samt oppdragsgiverens interesser.

Før ekstern granskning besluttes bør det foretas en vurdering av hva som er den mest hensiktsmessige undersøkelsesformen. Det kan være at den aktuelle undersøkelsen best kan foretas internt eller ved en kontrollhandling utført som del av en ordinær revisjon. En granskning kan også gjennomføres av et utvalg sammensatt av organisasjonens egne ansatte og ekstern rådgiver. Før beslutning om granskning fattes, kan det i enkelte tilfeller være formålstjenlig å iverksette en forundersøkelse for å få et tilstrekkelig grunnlag for beslutningen. Det samme gjelder ved fastsettelse av mandatet, jf. punkt 2.1.

2. OPPDRAGET

2.1 Mandat

Det tilligger oppdragsgiver å fastsette mandatet for granskningen og rammene for granskerens arbeid.

Kommentar:

En granskning reguleres overordnet av mandatet.

Mandatet må være presist og klart formulert. Mandatet bør beskrive hvilke faktiske omstendigheter som skal kartlegges og hvilke vurderinger som skal gjøres. Mandatet bør sees i sammenheng med retningslinjene for granskningen, jf. punkt 4.1.

Det er ofte granskerne som foreslår et utkast til mandat som drøftes nærmere med oppdragsgiver. Dersom oppdragsgiver fremsetter et mandat for granskningen, bør granskerne gis anledning til å komme med innspill og presiseringer til mandatet før mandatet fastsettes av oppdragsgiver. Før mandatet fastsettes, kan det være formålstjenelig å gjennomføre en forundersøkelse for å få klarhet i forhold som er nødvendig for å formulere mandatet. Det samme gjelder ved beslutning om granskning, jf. punkt 1.

Endringer i mandatet bør skje skriftlig og i samråd med granskerne. Vesentlige endringer i mandatet kan gi granskerne rett til å trekke seg fra oppdraget, jf. punkt 3.3. For eksempel kan dette være tilfellet dersom oppdragsgiver endrer mandatet for selv å unngå kritikk eller ansvar.

2.2 Tidsplan

Ved oppstarten av granskningen bør det settes en realistisk dato for når granskningen skal slutføres. Granskerne må få tilstrekkelig tid slik at granskningen kan gjennomføres på en forsvarlig måte, herunder at alle berørte parters interesser blir ivaretatt. Hvis det er nødvendig for granskningens resultat og kvalitet, må granskerne anmode om forlengelse av granskningsperioden.

Kommentar:

Mange granskninger iverksettes på bakgrunn av særskilte hendelser. Granskningen blir derfor ofte gjennomført under tidspress. Det er ikke uvanlig at granskerne blir stilt overfor korte tidsfrister. Tidspress kan føre til uheldige resultater ved at granskningen ikke blir grundig nok, eller at grunnleggende rettigheter for de berørte parter ikke blir tilstrekkelig ivaretatt.

Tidspress kan medføre en mangelfull granskning og uriktige konklusjoner. Det er derfor viktig at de tidsfrister som oppstilles er forenelige med en forsvarlig gjennomføring av granskningen.

Granskerne bør så snart som mulig si fra til oppdragsgiver hvis den tidsrammen som er stilt til rådighet ikke er tilstrekkelig.

Hvis en fristutvidelse ikke innvilges, har granskerne plikt til å slutføre granskningen og ta de nødvendige forbehold. Forbeholdene bør fremgå av granskernes rapport.

Dersom granskningen er omfattende, kan det være hensiktsmessig å fastsette milepæler for når bestemte oppgaver skal være gjennomført, eventuelt at tidspunkter for delrapportering avklares.

2.3 Godtgjøring

Fastsettelsen av hvorledes granskerne skal godtgjøres må avklares på forhånd. Godtgjøring bør normalt skje på bakgrunn av en avtalt timepris.

Kommentar:

Omfanget av en granskning kan være vanskelig å fastslå på forhånd. Dette tilsier at granskning normalt skal godtgjøres etter medgått tid og en nærmere definert timepris. Granskerne må uavhengig av godtgjøringens form foreta de undersøkelser som er nødvendige for en forsvarlig opplysning av saken og på en måte som ivaretar berørtes rettigheter.

Hvis oppdragsgiver har satt et absolutt tak for kostnadene, må dette tydelig fremgå. Hvis granskningen viser seg å bli vesentlig dyrere enn forutsatt, bør oppdragsgiver ha rett til å kreve oppdraget avsluttet og i den forbindelse be om at en rapport ferdigstilles på grunnlag av det arbeid som er utført. Ved ferdigstillingen av rapporten skal det tas behørig hensyn til at alle forhold ikke er undersøkt. Dette må fremgå av rapporten, og det må utvises betydelig forsiktighet med hensyn til å trekke konklusjoner.

3. OPPNEVNELSE, UAVHENGIGHET OG HABILITET

3.1 Kompetanse

De som påtar seg et granskningsoppdrag, må samlet sett ha den nødvendige kompetanse til å utføre granskningen.

Kommentar:

For å sikre en forsvarlig granskningsprosess, herunder kvalitativ faktainnhenting og vurderinger, må granskerne ha nødvendig erfaring og kompetanse.

Granskerne kan knytte til seg bistand i det løpende granskningsarbeidet. Bistanden kan referere seg til sakkyndig bistand og bistand av administrativ karakter. Dette kan gjelde personer med særlig utredningskompetanse, med kunnskap om teknisk og taktisk informasjonsinnhenting, prosjektkompetanse, regnskaps- og/eller revisjonskyndighet, generell økonomikompetanse, HMS-kompetanse, kompetanse om søk i og sikring av elektronisk lagret informasjon eller spesialkompetanse innenfor de temaene som granskningen omfatter.

Behovet for ekstern bistand bør synliggjøres overfor oppdragsgiver ved oppdragets start eller så snart som mulig etter at behovet er klarlagt, slik at oppdragsgiver kan godkjenne at granskerne pådrar oppdragsgiver kostnader til slik bistand. Hvis oppdragsgiver ikke godkjenner slike kostnader, må granskerne vurdere om det er mulig å gjennomføre oppdraget på forsvarlig vis, eventuelt hvilken betydningen det har for oppdragets utførelse og formidle dette til oppdragsgiver.

3.2 Uavhengighet

Granskerne skal utføre arbeidet på en uavhengig måte.

Kommentar:

Granskerne skal utføre arbeidet på en uavhengig måte, slik at granskningen ikke blir påvirket av uvedkommende hensyn, jf. RGA punkt 2.1. Personlige interesser må ikke komme i konflikt med oppdragsgivers interesse.

Kravet til uavhengighet vil, som for andre typer advokatoppdrag, stille krav til at granskerne ikke skal la seg påvirke av utenforliggende hensyn, og at granskerne i sitt arbeid er faglig uavhengig. Dette er avgjørende for tilliten til granskningen. I særlige tilfeller bør oppdragsgiver unnlate å benytte sin faste advokatforbindelse i granskningen. For eksempel kan det gjelde saker der granskerne har eller kan oppfattes å ha bindinger til berørte.

3.3 Fratreden før oppdragets avslutning – stansing

Granskerne kan trekke seg fra oppdraget hvis det foreligger saklig grunn.

Kommentar:

Det klare utgangspunktet er at granskerne har påtatt seg en forpliktelse til å fullføre granskningen i henhold til avtalen med oppdragsgiver. Det kan imidlertid oppstå omstendigheter som gjør at granskerne eller en gransker har saklig grunn til å trekke seg fra oppdraget før det er fullført.

Retten til å fratre må bero på en konkret tolkning av oppdragsavtalen, og under hensyntagen til oppdragets utvikling, samarbeidsforholdet med oppdragsgiver, endring av sakens struktur eller kompleksitet, manglende betaling mv.

For advokater som påtar seg et granskningsoppdrag reguleres også adgangen til å fratre av RGA punkt 3.1.6.

Det kan også oppstå omstendigheter som tilsier at en granskning bør stanses. Dette beror på en konkret vurdering, og skal skje i samråd med oppdragsgiver.

4. GRANSKNINGSPROESSEN

4.1 Oppstart av granskning – retningslinjer

Granskerne bør ved oppstart av granskningen utarbeide saksbehandlingsregler for sitt arbeid, herunder om informasjonsinnhenting, og berørte parter rettigheter.

Granskerne bør forelegge retningslinjene for oppdragsgiveren og hensynta innspill så langt dette er forenelig med kravet til uavhengighet.

Kommentar:

Det er granskerne som innenfor rammen av mandatet avgjør hvordan granskningen skal gjennomføres.

Det bør utarbeides saksbehandlingsregler for granskernes arbeid. Dette er nødvendig for å utfylle Retningslinjene samtidig som det bidrar til forutberegnelighet for alle involverte. Saksbehandlingsreglene må i så stor grad som mulig tilpasses formålet med den aktuelle granskning. Saksbehandlingsreglene bør forankres hos oppdragsgiver.

Eksempler på forhold som bør omfattes av saksbehandlingsreglene er:

- Tidsaspekt og ressursbruk
- Oppdragsgivers medvirkning
- Ansattes medvirkning
- Bistand til ansatte, vitner og berørte parter
- Hvordan sikring av bevis skal skje, herunder forklaringer
- Håndtering av elektronisk lagret informasjon, herunder personopplysninger
- Bevisvurdering
- Om det skal gjøres en juridisk vurdering
- Bruk av ekstern bistand
- Hvordan kontradiksjon skal gjennomføres
- Om det skal gis rett til innsyn før endelig rapport foreligger
- Rapporteringsfrekvens og rapporteringsformat
- Taushetspliktens grenser
- Hvordan innhentet informasjon skal håndteres etter avsluttet granskning

Denne listen over momenter er ikke uttømmende.

4.2 Opplysning av saken – overordnede prinsipper

Granskerne skal innhente de opplysninger som anses nødvendige for en forsvarlig opplysning av saken.

Kommentar:

Granskerne må foreta de undersøkelser som er nødvendige for å oppfylle mandatet. Kravet til sakens opplysning vil avhenge av hvor alvorlige forhold som granskes, samt sakens kompleksitet.

Granskerne kan ikke pålegge noen å avgi forklaring eller kreve at dokumentasjon utleveres. Å forklare seg for granskerne og å utlevere dokumentasjon til granskerne skjer således frivillig, se dog nedenfor om oppdragsgivers rett til å instruere egne ansatte.

4.3 Informasjon oppdragsgiver besitter

Oppdragsgiver skal overlevere all informasjon som er relevant for granskningen til granskerne. Oppdragsgiver skal medvirke til at tredjepart overleverer relevant informasjon til granskerne.

Kommentar:

Det er vesentlig at oppdragsgiver bidrar til opplysning av saksforholdet, slik at granskerne får et bredest mulig grunnlag for sine vurderinger. Det gjelder både den informasjon som taler til fordel for og til ugunst for oppdragsgiveren. Granskerne må selv vurdere om de bør få en skriftlig fullstendighetserklæring fra oppdragsgiveren, det vil si en erklæring fra oppdragsgiver om at granskerne er gitt fullstendig informasjon basert på mandatet. En fullstendighetserklæring bør hensynta at sakskomplekset kan være meget komplisert og uoversiktlig slik at det ikke nødvendigvis er mulig for oppdragsgiver å garantere at all informasjon er overlevert granskerne.

Hvis granskerne finner det sannsynliggjort at oppdragsgiver bevisst har holdt tilbake informasjon, og oppdragsgiver ikke retter opp forholdet, kan det utgjøre et grunnlag for granskerne til å trekke seg fra oppdraget, jf. punkt 3.3.

4.4 Nærmere om forklaringer

Opptak av forklaringer må gjennomføres på en forsvarlig måte og det må tas tilstrekkelig hensyn til den som forklarer seg.

Kommentar:

Forklaringer bør avgis direkte til granskerne, jf. prinsippet om bevisumiddelbarhet. Dette gir granskerne det beste grunnlaget for å vurdere kvaliteten av forklaringen samt den beste muligheten til å etterprøve innholdet i forklaringen.

Granskerne bør understreke at den som forklarer seg, skal forklare seg sant – dette selv om granskerne ikke har noen rettslige sanksjoner mot den som forklarer seg uriktig.

Det bør ved innhenting av forklaringer tas høyde for at det ved oppstart av granskningen kan være uklart hvem som er berørt part, jf. punkt 5.1. Videre vil enkelte kunne oppleve intervjusituasjonen som krevende og utrygg. Dette stiller krav både til innkallingen og gjennomføringen av intervjusituasjonen, herunder at det gis informasjon om bakgrunnen og tema for intervjuet, så langt det kan skje uten skade for granskningen eller andre viktige hensyn slik som konfidensialitet.

Vitner bør opplyses om adgang til å for egen regning å la seg bistå av rådgiver/bisitter under intervjuet.

Vitner bør også gis informasjon om hvordan forklaringen kan bli brukt i det videre arbeidet. Tas forklaringen opp på bilde- og/eller lydfil, skal det gis informasjon om dette til vitnet.

For ansatte vil den arbeidsrettslige lojalitetsplikt normalt innebære et krav om at den ansatte, etter instruksjon fra arbeidsgiveren (oppdragsgiveren), avgir forklaring til granskerne. På tilsvarende måte vil ansatte også kunne instrueres til å medvirke for å fremskaffe opplysninger, herunder dokumentasjon. Granskerne bør gjøre ansatte som forklarer seg oppmerksom på at usanne forklaringer kan få konsekvenser for arbeidsforholdet, herunder oppsigelse eller avskjed.

Vitner, inkludert ansatte hos oppdragsgiver, bør informeres om at de ikke har plikt til å forklare seg om forhold som kan medføre straff for den selv (vern mot selvinkriminering).

Forklaringer nedtegnes i et referat, og vitnet må gis tilstrekkelig adgang til å kommentere på innholdet og gi supplerende merknader. Den som har avgitt forklaring for granskerne, skal gis rett til å motta nedtegnelsen av sin forklaring. Bare når det foreligger særlige grunner bør dette nektes.

Hvis det er nærliggende at vitnet har eller vil kunne få status som «berørt», vises i tillegg til reglene i punkt 5.

4.5 Behandling av personopplysninger

Granskerne må sørge for at arbeidet med granskningen skjer i henhold til de regler som følger av personvernlovgivningen.

Kommentar:

En granskning vil som regel forutsette at granskerne behandler personopplysninger. Behandlingen av slike personopplysninger må under hele granskningen og etter ferdig granskning skje på en måte som er i samsvar med personopplysningsloven og personvernforordningen, jf. lovens § 2 og forordningens artikkel 2. Granskerne vil som en følge av sin uavhengige stilling i forhold til oppdragsgiveren være selvstendig behandlingsansvarlig for sin behandling av personopplysninger, jf. forordningens artikkel 4 nr. 7.

Behandlingsansvaret innebærer at granskerne er ansvarlig for de grunnleggende prinsipper som gjelder for behandling av personopplysninger i henhold til personvernforordningen. Dette omfatter blant annet et ansvar for å ha et rettslig grunnlag for behandlingen («behandlingsgrunnlag»), behandle personopplysningene på en sikker, rettferdig og åpen måte, samt sikre at de enkeltpersoner det behandles opplysninger om kan utøve sine rettigheter til innsyn, retting, sletting mv.

Som behandlingsansvarlig plikter granskerne videre å sørge for å etablere alle nødvendige organisatoriske og tekniske tiltak for å sikre at regelverket etterleves til enhver tid. Granskerne plikter å holde ajourført dokumentasjon for til enhver tid å kunne påvise at det opptres i samsvar med reglene.

I en granskningsprosess vil det eksempelvis ofte kunne være påkrevd å foreta innsyn i e-post eller i elektronisk dokumentasjon lagret i virksomhetens elektroniske verktøy stilt til arbeidstakers disposisjon. Slike innsynsprosesser fordrer at granskerne må foreta en nøye gjennomgang av om det er et faktisk behov for innsyn og om man har rett til slikt innsyn. I så fall må det fastsettes klare retningslinjer for hvordan innsynet skal gjennomføres. Dette bør skje i nær dialog med oppdragsgiver.

E-postforskriften av 2. august 2018 nr. 1108 regulerer arbeidsgivers adgang til innsyn i arbeidstakers e-postkasse mv. Innsyn i annen elektronisk dokumentasjon likestilles med innsyn i den ansattes e-post.

4.6 Bevis og bevisvurdering

Granskerne skal gjøre rede for hvilke bevis og regler om bevisvurdering og bevisbyrde som er lagt til grunn.

Kommentar:

Kravene til bevis vil avhenge av granskningens karakter og arten av eventuelle påstander. Alminnelige bevisvurderingskriterier og bevisbyrderegler må legges til grunn for granskernes vurderinger og konklusjoner. I tråd med dette vil utgangspunktet være alminnelig sannsynlighetsovervekt. Granskerne bør legge til grunn et strengere krav enn alminnelig sannsynlighetsovervekt der vurderingen kan medføre en sterk grad av kritikk i sak om et mulig straffbart forhold.

Ved sin vurdering bør granskerne være varsomme med å bygge på opplysninger og informasjon som er fremkommet anonymt eller under løfte om konfidensialitet. Er det ikke mulig å undergi opplysningene reell kontradiksjon, kan dette tilsi at informasjonen skal tillegges begrenset bevisverdi.

4.7 Oppdragsgivers tilgang til underlagsmaterialet

Oppdragsgiver bør normalt ikke få tilgang til referater, lydfiler o.l. opptatt eller utarbeidet av granskerne.

Oppdragsgiver kan gis tilgang til annen dokumentasjon granskningsrapporten bygger på så fremt dette er ubetenkelig.

Granskernes interne notater og arbeidsdokumenter kan ikke kreves fremlagt.

Kommentar:

Hensynet til at granskerne skal motta mest mulig frie forklaringer tilsier at oppdragsgiver ikke får overlevert referater eller lydfiler fra forklaringene. Er det forutsatt at oppdragsgiver skal ha tilgang til forklaringene, bør dette avtales ved granskningens oppstart og de som forklarer seg må gjøres oppmerksom på dette.

Dokumentasjon mottatt av granskerne og som granskningsrapporten bygger på, må som utgangspunkt kunne overleveres oppdragsgiver med mindre det foreligger forhold som gjør dette betenkelig. Dette kan eksempelvis være at dokumentasjonen er overlevert under lovnad om konfidensialitet eller at dette kan være til skade for en eventuell etterforskning. Er det forutsatt at oppdragsgiver skal ha tilgang til all dokumentasjon i saken, må dette avklares på forhånd.

5. BERØRTES RETTIGHETER

5.1 Berørte

Den berørte er den som får sitt forhold undersøkt av granskerne.

Kommentar:

Disse retningslinjene bruker «den berørte» som betegnelse på den som bør gis rettigheter til innsyn og kontradiksjon i en granskning. Betegnelsen innebærer at granskningen og utfallet av denne må ha betydning for den enkeltes situasjon.

Hvem som i det konkrete tilfellet er berørt eller ikke, må avgjøres ved en konkret vurdering, hvor det blant annet må tas hensyn til nærhet til temaet for granskningen og hvilket utfall eller konsekvenser granskningen kan få. Personer hvis rettighetsforhold berøres, omfattes av begrepet. Begrepet vil også omfatte personer hvis eget forhold kan resultere i negativ omtale. Personer som utelukkende avgir forklaring som vitner vil ikke omfattes av begrepet.

Det er viktig at man ved oppstarten av arbeidet har et bevisst forhold til hvem som er ”berørt”, og at det redegjøres for dette i forkant av granskningen. På dette tidspunkt kan det kan imidlertid være vanskelig å uttømmende forutse hvem som måtte være berørt. Granskerne må også løpende vurdere hvem som omfattes av begrepet, herunder hensynta at statusen til den enkelte kan endres underveis.

5.2 Bistand til berørte

Berørte skal ha rett til å la seg bistå av advokat eller annen bisitter i forbindelse med granskningen. Der berørte bidrar i kraft av sitt ansettelsesforhold er hovedregelen at nødvendige kostnader dekkes av oppdragsgiveren.

Kommentar:

Berørte har rett til å la seg bistå av advokat eller annen bisitter. Ansatte har også rett til å la seg bistå av tillitsvalgt.

Den som bistår kan ikke ha personlige interesser i granskningen eller slik tilknytning til saksforholdet at vedkommendes involvering kan være til skade for granskningen.

Granskerne bør overfor oppdragsgiver presisere at retten til bistand er en grunnleggende forutsetning for at de berørte skal avgi forklaring eller på annen måte bistå granskerne.

Advokatbistand kan være aktuelt både i forbindelse med muntlig forklaring for granskerne og ved verifikasjons- og kontradiksjonsprosesser.

I den grad advokat benyttes, skal granskerne forholde seg til advokaten ved kontakt med den berørte i anledning den berørtes forhold.

Berørte som er dette i kraft av oppgaver utført som en naturlig del av sitt ansettelsesforhold bør som den klare hovedregel få dekket rimelige utgifter til nødvendig bistand i direkte tilknytning til de deler av granskningen som berører vedkommende direkte. Når særlige grunner taler for det bør oppdragsgiver vurdere å dekke utgifter til bistand også for andre.

5.3 Rett til innsyn og uttalelse

Berørte bør få anledning til å uttale seg om opplysninger granskerne vurderer å legge til grunn. Dette bør skje i rimelig tid før granskningsrapporten avgis.

Kommentar:

Ved at den berørte får tilgang til relevante opplysninger som angår vedkommende, gis den berørte mulighet til å fremsette sine synspunkter, samt anledning til å gi supplerende informasjon som understøtter egne synspunkter, eller som for øvrig kan være av betydning for granskningen.

Kontradiksjon bidrar til opplysning av saken og representerer et viktig rettssikkerhetsprinsipp. Det er derfor av stor betydning at granskerne sørger for at de berørte gis anledning til å uttale seg om opplysninger av betydning for vedkommende.

Omfanget og innholdet av det som forelegges den berørte, må være tilstrekkelig til at vedkommende forsvarlig kan ivareta sine interesser, og må fastlegges på bakgrunn av alvoret i og omfanget av saken.

I særlige tilfeller bør det vurderes om en berørt part skal forelegges granskernes rettslige vurdering av det fakta som legges til grunn (subsumsjonen) for vedkommende, før endelig rapport avgis til oppdragsgiver. Dette kan eksempelvis være i saker hvor rapporten antas å bli gjenstand for umiddelbar offentlig interesse eller i saker hvor det antas at den berørte parts etterfølgende muligheter til å få fram sitt syn er begrenset. Dette må avveies mot om dette kan skje uten skade for granskningen, er i strid med oppdragsgivers interesser eller vil utgjøre et brudd på advokatens taushetsplikt overfor oppdragsgiver. Et alternativ til slik førtidig foreleggelse kan være at den berørte part orienteres om granskernes vurdering og gis en samtidig tilsvarende rett.

Fristen for uttalelse må være så romslig at den berørte har en reell mulighet til å ivareta sine interesser. Som hovedregel bør uttalelsen gis skriftlig.

Granskerne må selv ta nærmere stilling til hvordan utøvelsen av kontradiktoriske rettigheter skal organiseres. Dette bør være blant de forhold som avklares ved granskningens oppstart, jf. punkt 4.1.

5.4 Forutgående orientering om rapportens innhold til de berørte

Granskerne bør vurdere å orientere berørte om utfallet av granskningen for deres del, før rapporten avgis eller umiddelbart etter at rapporten er avgitt.

Kommentar:

Spørsmålet om og når de berørte skal orienteres om utfallet av granskningen, bør avklares ved oppstart, jf. punkt 4.1.

Med mindre det foreligger viktige hensyn som taler imot, bør den berørte gis en orientering om utfallet for sin del før endelig rapport overleveres oppdragsgiver eller umiddelbart i etterkant.

Jo sterkere kritikken granskerne fremsetter er, desto større grunn er det til å gi en forhåndsorientering. Særlig i de tilfellene hvor granskningsrapporten skal offentliggjøres eller sannsynligheten for offentlig interesse på annen måte er betydelig, bør de berørte orienteres.

6. TAUSHETSPLIKT

Granskerne har taushetsplikt med hensyn til hva som fremkommer under granskningen.

Taushetsplikten gjelder også etter at granskningen er avsluttet.

Kommentar:

Idet private granskninger ikke er et eget regulert område, foreligger det ingen egne regler om taushetsplikt for granskere som utfører private granskninger. Eventuelle regler om taushetsplikt som gjelder for granskernes profesjon vil derfor være førende for granskernes plikter.

For advokater som påtar seg graskningsoppdrag, gjelder de alminnelige reglene om advokaters taushets- og fortrolighetsplikt. Dette innebærer at advokaten har taushetsplikt for opplysninger som mottas i graskningssaker. Overtredelse kan være gjenstand for straff i medhold av straffeloven § 209. Videre har RGA punkt 2.3 egne bestemmelser om «fortrolighet». Fortrolighetsplikten kan også gjelde for andre enn klienten.

Høyesterett har i HR-2014-1775-A fastslått at graskninger, som omfatter noe mer enn en ren innsamling av informasjon, er underlagt bevisforbudet i tvisteloven § 22-5 første ledd og straffeprosessloven § 119. Dette kan stille seg annerledes hvis oppdraget kun omfatter innsamling av fakta. Taushetsplikten gjelder også her, men retten kan oppheve denne og tillate bevis ført.

Også andre profesjoner som utfører private graskninger kan ha bestemmelser om taushetsplikt, men vil normalt ikke være omfattet av bevisforbudet som gjelder for advokater.

For graskere som tilhører profesjoner som ikke er omfattet av lovbestemt taushetsplikt, kan taushetsplikt avtales mellom oppdragsgiveren og den enkelte grasker. Taushetsplikt kan også utledes av den alminnelige lojalitetsplikten i kontraktsforhold. En slik avtalt taushetsplikt vil imidlertid ha sine klare begrensninger. Den vil for eksempel ikke kunne påberopes i forhold til en graskers forklaringsplikt som vitne i en etterfølgende rettssak.

Som redegjort for under punkt 4.1, er taushetspliktens grenser et forhold som bør avklares med oppdragsgiver ved oppstarten av graskningen.

Det kan være aktuelt å avklare graskernes adgang til å forelegge informasjon som er fremkommet under graskningen til andre personer enn den informasjonen er mottatt fra, se punkt 5.3. Formålet vil normalt være å motta synspunkter på informasjonen for kvalitetssikring og/eller ivareta prinsippet om kontradiksjon. Taushetsplikten bør ikke begrense en slik bruk av informasjon fremkommet i anledning graskningen, men det kan foreligge andre hensyn som tilsier at

dokumentasjonen helt eller delvis ikke bør fremlegges, for eksempel dersom dokumentasjonen inneholder forretningshemmeligheter mv. Det bør også avklares om det bør innhentes egen taushetserklæring før foreleggelse.

Granskerne kan normalt innhente bistand fra eksterne ved behov, jf. punkt 3.1. Det må sørges for at eksterne pålegges samme taushetsplikt som granskerne selv. For advokater følger dette av lovgivningen at hjelpere har samme taushetsplikt som advokaten, men det bør formaliseres at hjelperen er kjent med dette og engasjementet av hjelperne bør skje gjennom granskerne (advokaten).

Taushetsplikten gjelder ikke overfor oppdragsgiveren. Unntak gjelder for opplysninger gitt til granskerne under løfte om konfidensialitet også overfor oppdragsgiveren. Hvorvidt granskerne skal gis adgang til å motta informasjon under løfte om konfidensialitet bør i så fall avklares med oppdragsgiver ved oppstart av granskningen. Er det ikke mulig å undergi opplysningene reell kontradiksjon, kan dette tilsi at informasjonen skal tillegges begrenset bevisverdi, se også kommentarene til punkt 4.6 ovenfor.

Granskerne må ha bevissthet om at løfter om anonymitet og konfidensialitet kan måtte vike for reglene om fremleggelse av dokumentbevis i en etterfølgende rettssak, jf. reglene i tvisteloven og straffeprosessloven. Dette forbeholdet bør kommuniseres til de som gir informasjon til granskerne.

7. GRANSKNINGSRAPPORT OG AVSLUTNING AV OPPDRAGET

7.1 Utferdigelse av granskningsrapporten

En granskningsrapport skal besvare mandatet. Granskningsrapporten bør inneholde en beskrivelse av saksforholdet granskerne er bedt om å utrede, samt granskernes vurdering av dette saksforholdet i tråd med mandatet. Granskningsrapporten skal omfatte en beskrivelse av metodikken som er benyttet ved gjennomføringen av granskingen.

Kommentar:

Det er hensiktsmessig at granskningsrapporten redegjør for mandatet, herunder endringer og presiseringer i dette, samt granskernes arbeid, herunder den metodikk som granskerne har fulgt. Særlig viktig er det at granskerne redegjør for hvilke bevis og regler om bevisvurdering og bevisbyrde som er lagt til grunn, jf. punkt 4.6.

Kravet til og omfanget av begrunnelser for de konklusjoner som trekkes, bør avklares med oppdragsgiver. Dette bør gjøres ved oppdragets oppstart. Gode begrunnelser vil øke tilliten til konklusjonene i rapporten, og vil også medføre at granskernes konklusjoner i større grad kan aksepteres. Begrunnelsesplikten representerer et grunnleggende krav til en forsvarlig saksbehandling.

Graden av detaljnivå i rapporten bør avveies mot hensynet til unødvendig eksponering av enkeltindivider. Det er også nødvendig at rapportens innhold og utforming oppfyller personvernlovgivningen.

Eventuell uenighet fra berørte parter knyttet til det faktum som er lagt til grunn eller til granskernes vurderinger bør helt eller delvis inntas i rapporten. Alternativt kan det gis anledning til samtidig tilsvarende, jf. punkt 5.3 og 5.4.

Det er viktig at granskerne i sine konklusjoner tar hensyn til at det må være en rimelig margin for menneskelige feilvurderinger – uten at slike feilvurderinger karakteriseres som kritikkverdige.

Det er opp til oppdragsgiver å avgjøre om den endelige rapporten skal offentliggjøres eller ikke. Offentliggjøring kan ha betydning for utformingen av rapporten, særlig med hensyn til taushetsbelagt informasjon. Det kan også være grunnlag for å anonymisere/sladde ved offentliggjøring. Rapporter kan være underlagt offentleglovas regler.

Granskerne bør være forsiktige med å delta i offentlig debatt om granskningsrapportens innhold, da dette kan medføre at rapportens innhold og vurderinger svekkes eller bidra til at det stilles

spørsmål ved granskernes uavhengige stilling. Dette er likevel ikke til hinder for at granskerne deltar på offentlig presentasjon av rapporten når oppdragsgiver ønsker dette og dette antas å være ubetenkelig. Granskerne må i så fall unnlate å gi andre opplysninger enn det som direkte fremgår av rapporten.

7.2 Avslutning av granskningen

Granskningsoppdraget avsluttes normalt ved overlevering av en rapport.

Kommentar:

Granskernes overlevering av rapporten, er ikke til hinder for at granskerne bistår ved spørsmål oppdragsgiver har til selve rapporten eller annet etterfølgende arbeid oppdragsgiver ber om bistand til. Slikt etterarbeid honoreres i tråd med avtale.

Granskerne bør beholde vesentlig dokumentasjon som underbygger deres konklusjoner fram til saksforholdet som granskningen gjelder er endelig avsluttet. Slik dokumentasjon må oppbevares forsvarlig og under tilbørlig hensyn til konfidensialitet mv.

Personvernlovgivningens bestemmelser om krav til sletting av personopplysninger må ivaretas.

8. IKRAFTTREDELSE OG ENDRINGER

8.1 Ikrafttredelse

Disse retningslinjene for private granskninger er vedtatt av Advokatforeningens hovedstyre og trer i kraft fra det tidspunkt hovedstyret bestemmer.

8.2 Endringer

Disse retningslinjene for private granskninger kan kun endres ved vedtak av Advokatforeningens hovedstyre.